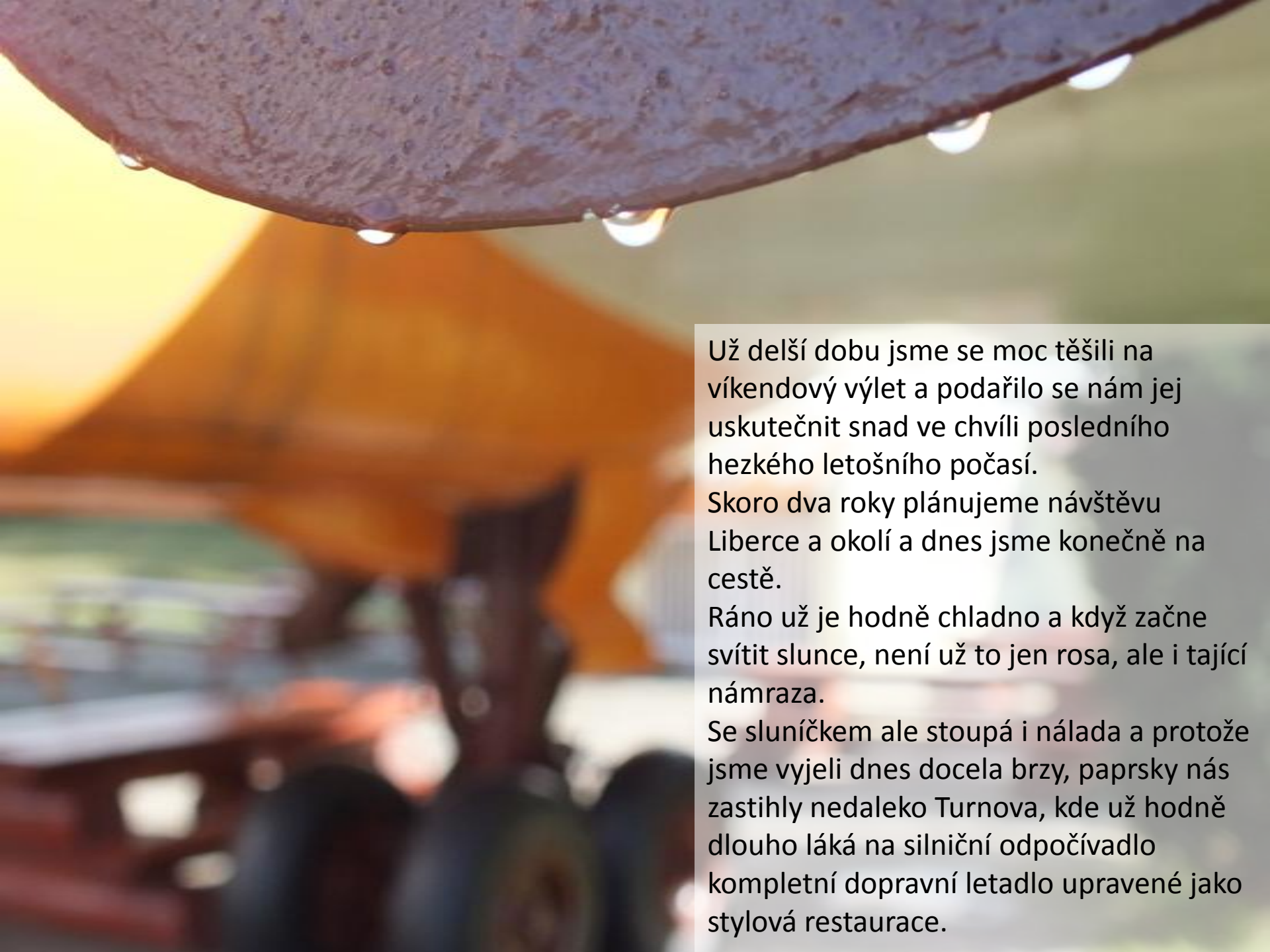

Liberec - 1.část:

Ještěd,
Liberec,
Jablonec

27. září 2013

Už delší dobu jsme se moc těšili na víkendový výlet a podařilo se nám jej uskutečnit snad ve chvíli posledního hezkého letošního počasí.

Skoro dva roky plánujeme návštěvu Liberce a okolí a dnes jsme konečně na cestě.

Ráno už je hodně chladno a když začne svítit slunce, není už to jen rosa, ale i tající námraza.

Se sluníčkem ale stoupá i nálada a protože jsme vyjeli dnes docela brzy, paprsky nás zastihly nedaleko Turnova, kde už hodně dlouho láká na silniční odpočívadlo kompletní dopravní letadlo upravené jako stylová restaurace.

I když neradi počítáme uplynulá léta,
je vždycky docela milé najít nějakou
vzpomínku a místo, které nezchátralo
nebo zcela nezaniklo.
Kdysi dávno jsme si tady dávali párek
a kofolu (nic jiného vlastně nebylo...)
a je moc milé, že dnes je celé letadlo
v barvách a reklamě na pořád
existující kofolu.

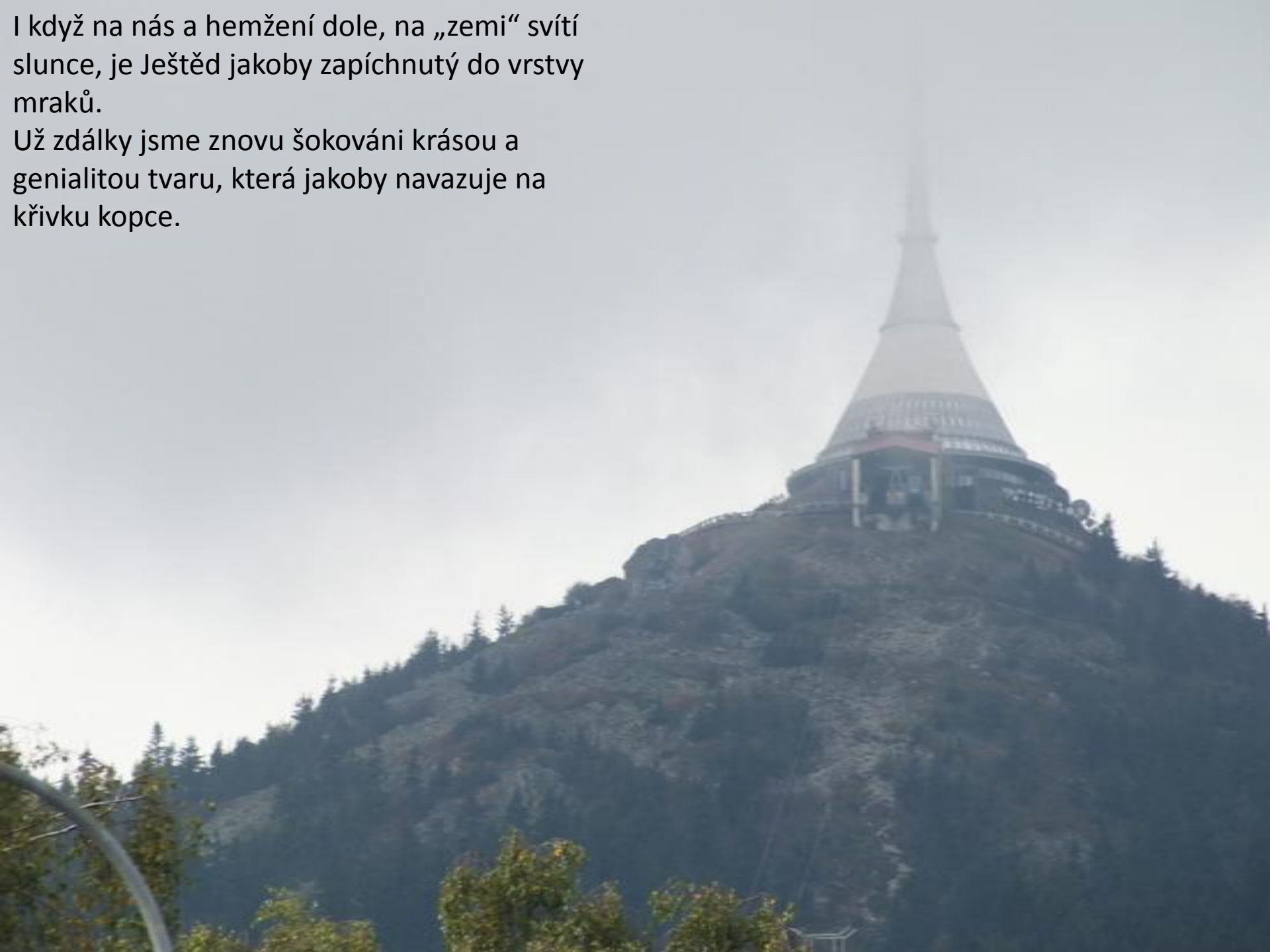
Desítky roků zůstala beze změny i pilotní kabina a právě s odstupem doby je nutná i úcta k tehdejším pilotům.

Jestli se nepletu, před léty byly stolky a židle jiné, snad se i trochu změnil sortiment a ceny už spíše odpovídají motorům tryskovým, ale místo je to pořád hezké!

I když na nás a hemžení dole, na „zemi“ svítí slunce, je Ještěd jakoby zapíchnutý do vrstvy mraků.

Už zdálky jsme znovu šokováni krásou a genialitou tvaru, která jakoby navazuje na křivku kopce.

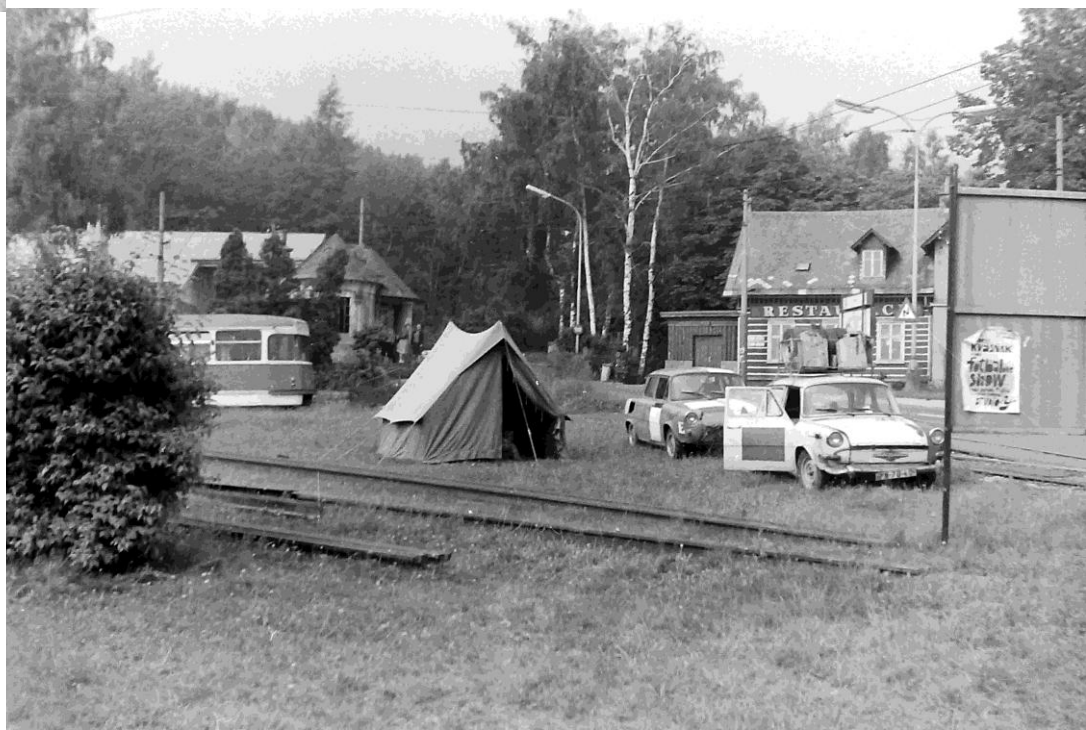

V této chvíli si neodpustím fotografickou vzpomínku starou přesně 40 roků:

V roce 1973 jsme druhým rokem s bratrancem Václavem jezdili automobilové soutěže. Tenkrát se začínalo tak, že v nejnižší třídě (oblastních soutěží) se muselo vyjet dost bodů na to, aby se dosáhlo na „malý český mistrák“ – což byly soutěže v České republice. V Liberci už jsme jeli právě „český mistrák“ a v předchozích soutěžích jsme byli úspěšní natolik, že příští rok nás už čekalo mistrovství republiky. Tady jsme zkoušeli nové úpravy na autě a nový motor.

V té době nadšení a skutečně čistého amatérismu bylo hodně skromné i doprovodné zázemí. Obětaví bratři Pokorní (zvaní „Parády“) nám tenkrát se vši láskou a péčí vybudovali „noclehárnu“ po soutěži přímo uprostřed tramvajové točny na konci Liberce - pod tehdy ještě „novou“ a fantastickou rozhlednou Ještěd. Dnes by to asi určitě nešlo, ale tehdy jsme se tady po soutěži vyspali nejen my, ale i další zbytek doprovodu...

Je hezké, že dodnes stojí i hospoda, ve které jsme tenkrát zapili i náš neúspěch – prasklá pojistka pístního čepu a požár motoru nás tehdy připravila o téměř jisté vítězství.

„Velká Paráda“ (Jára) tenkrát dokázal pít i 20 piv za večer, nám s Vaškem stačilo jedno pivo dohromady, abychom se do stanu vůbec dostali 😊.

Před 40 roky jsme se starali o auto a tréning. Dnes jsme tu na výletě a snažíme se najít cestu vzhůru. Pod kopcem bylo docela teplo, ale tady jsme moc rádi, že nás napadlo si vzít prošívané bundy.

Až pod rozhlednu lze sice vyjet autem nebo lanovkou, proč si však nezkusit alespoň kousek obtížného výstupu kamenným polem ...

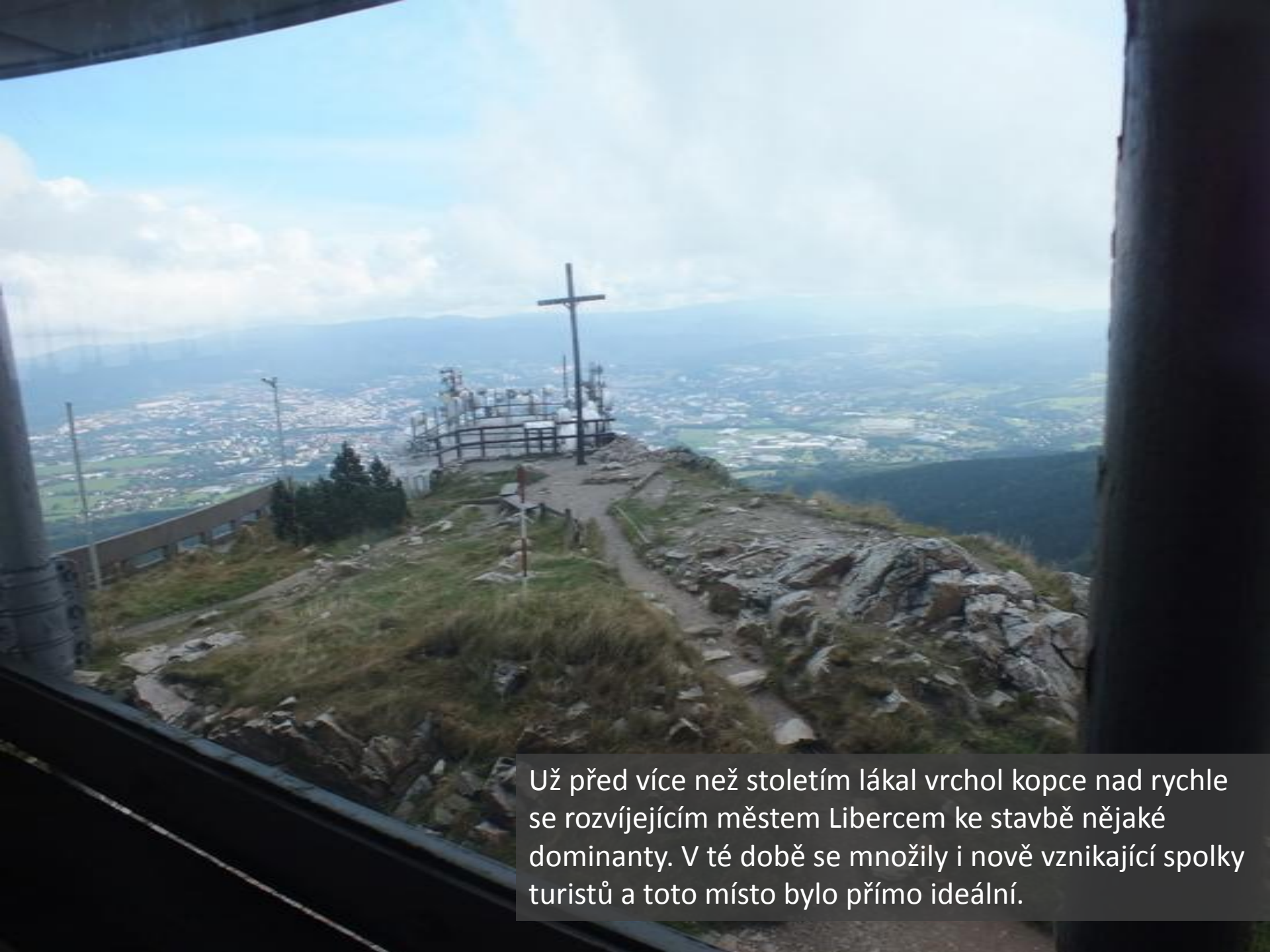
... kdy si pak výstupu člověk mnohem více váží.
Také radost z krajiny a přírody pak také zcela
převáží nutné zklamání nad tím, co se vlastně z
těch nejkrásnějších a nejobdivovanějších míst u
nás v Čechách stalo.

Nesmíme se nechat otrávit tím, že i tahle krása podlehla privatizaci, přestala být udržována a interiér byl zcela rozkraden. Ze světově uznávaného architektonického díla se stal pouze a jen objekt výdělku – ideální vysílací věž pro všechny druhy signálů.

Snad právě z vysokého náhledu, shora, si jde uvědomit, že ta nevídaná zlodějina posledních roků také nebude trvat věčně a opět přijde jiná doba.

Už před více než stoletím lákal vrchol kopce nad rychle se rozvíjejícím městem Libercem ke stavbě nějaké dominanty. V té době se množily i nově vznikající spolky turistů a toto místo bylo přímo ideální.

Nejvýznamnější secesní architekt té doby Ernest Schäfer byl pověřen stavbou horské chaty s vyhlídkovou věží.

Od roku 1905 se tato stavba stala na dlouhou dobu dominantou nad městem a byla rozšířena i o hotelovou část.

Když v roce 1963 hotel vyhořel, začalo se uvažovat o nové stavbě.

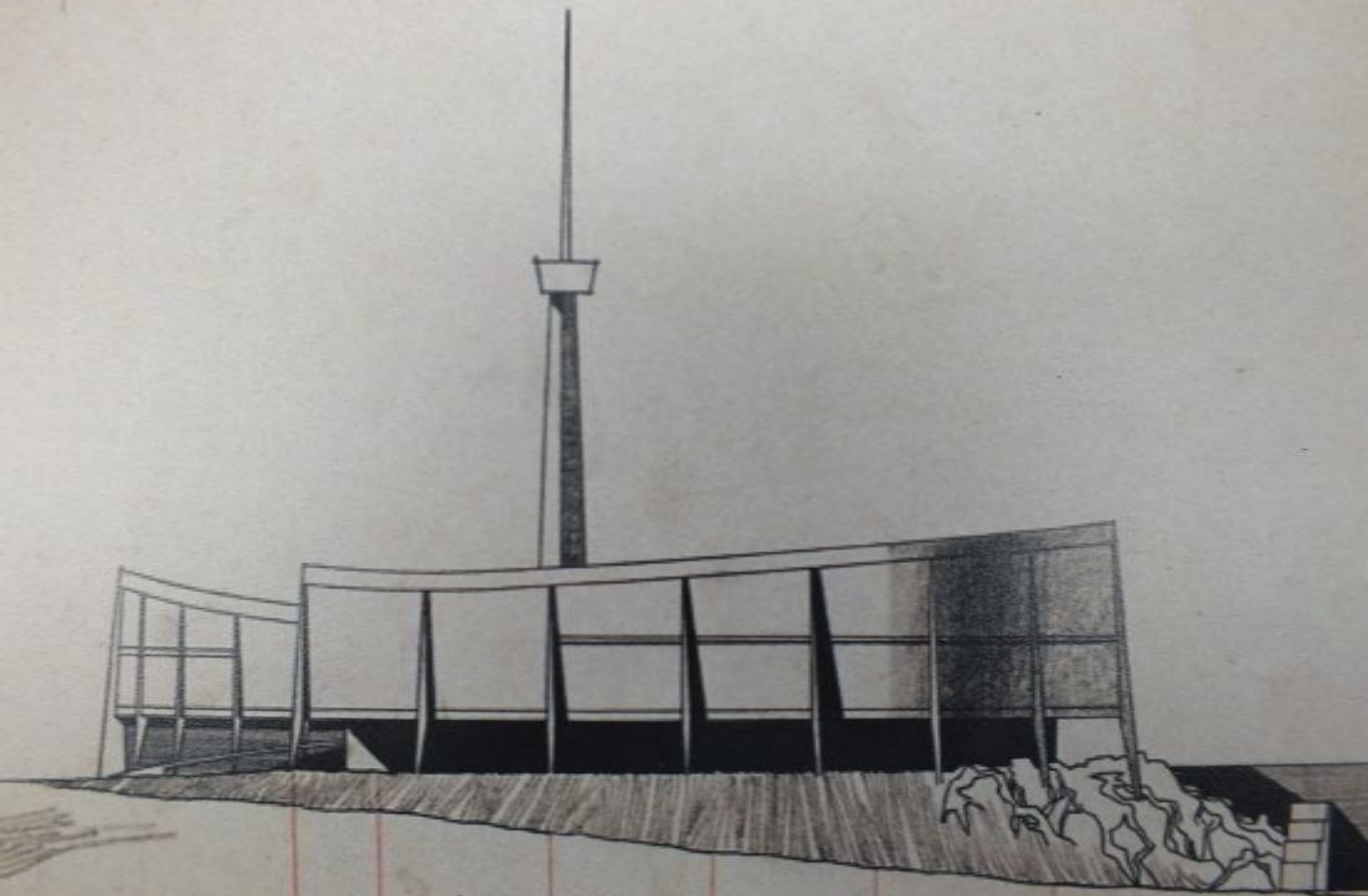
Na tehdejší dobu byla vyhlášena neuvěřitelně svobodná architektonická soutěž, které se zúčastnilo mnoho jedinců i kolektivů.

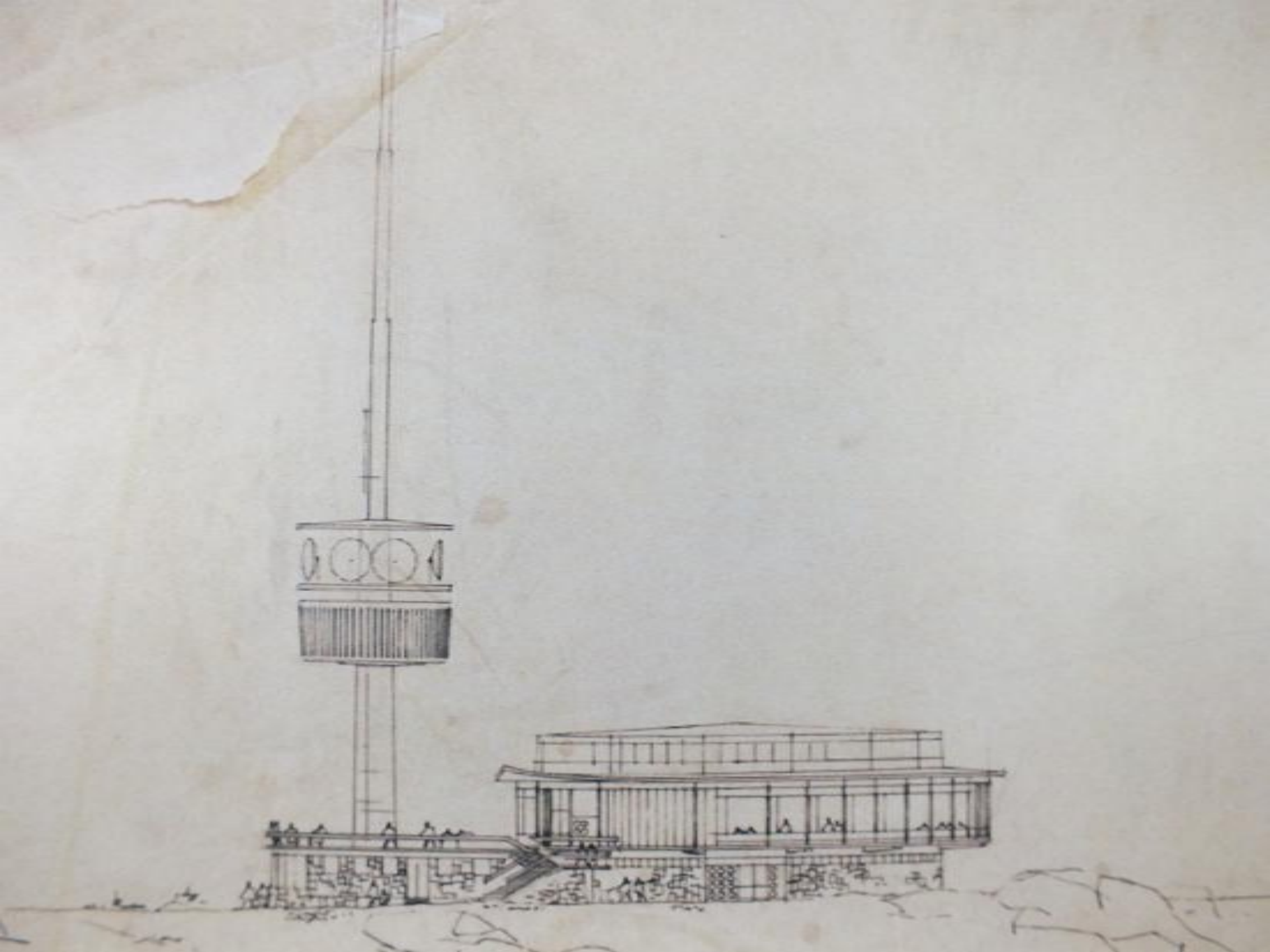

HORSKY HOTEL
JESTĚD
LIBEREC – CSSR

Pomyslný účet zůstal dlouho otevřený a dodnes je velice zajímavé prohlížet mnoho původních návrhů.

Já přidám v obrázcích jen dva, které mi dnes připadají jako odvážné, ale s odstupem jen poplatné své době a představám.

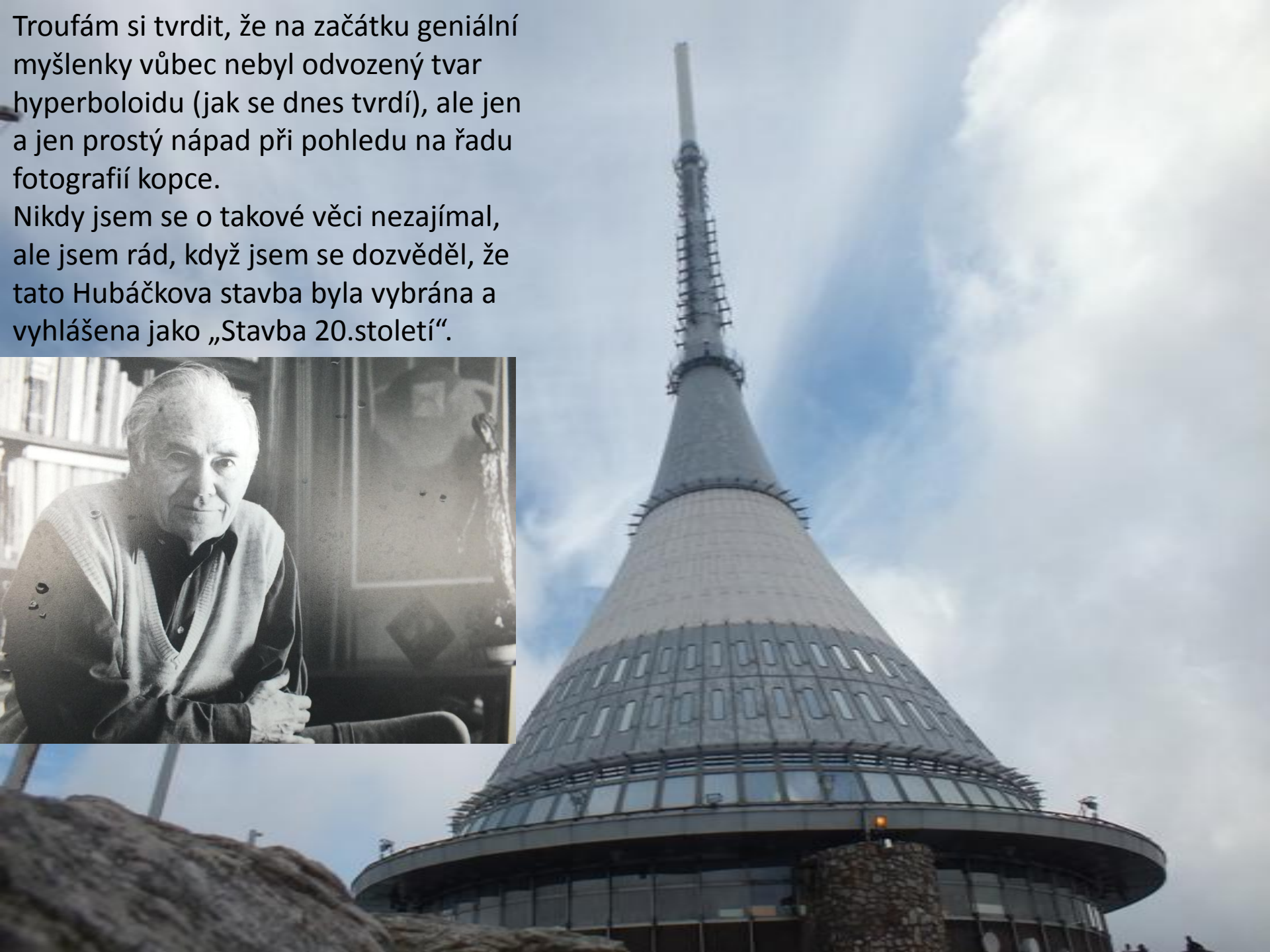
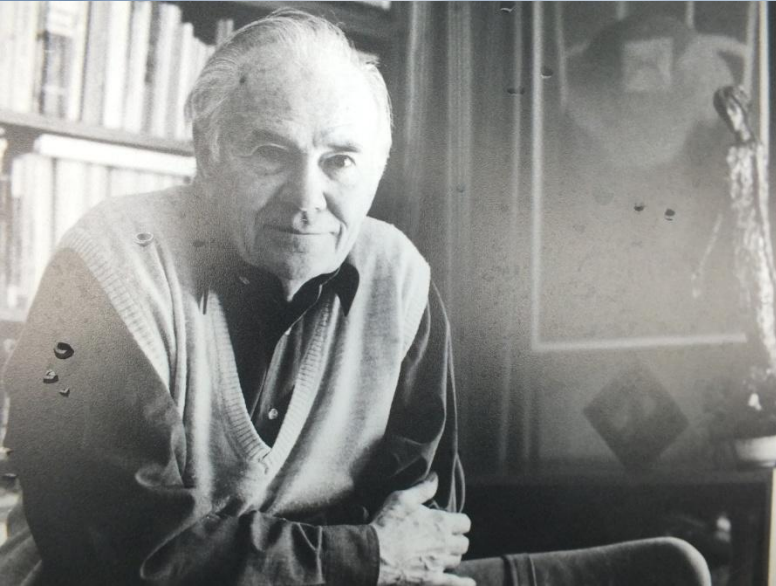

Když architekt Karel Hubáček (1924-2011) se svým týmem (stavba nikdy není dílem jedince) navrhl jakési „pokračování“ vrcholu kopce, měl samozřejmě řadu odpůrců. V roce 1968 si všichni představovali horskou chatu s případnou rozhlednou zcela jednoznačně - nějakou chalupu, třeba supermoderní, a případnou věž.

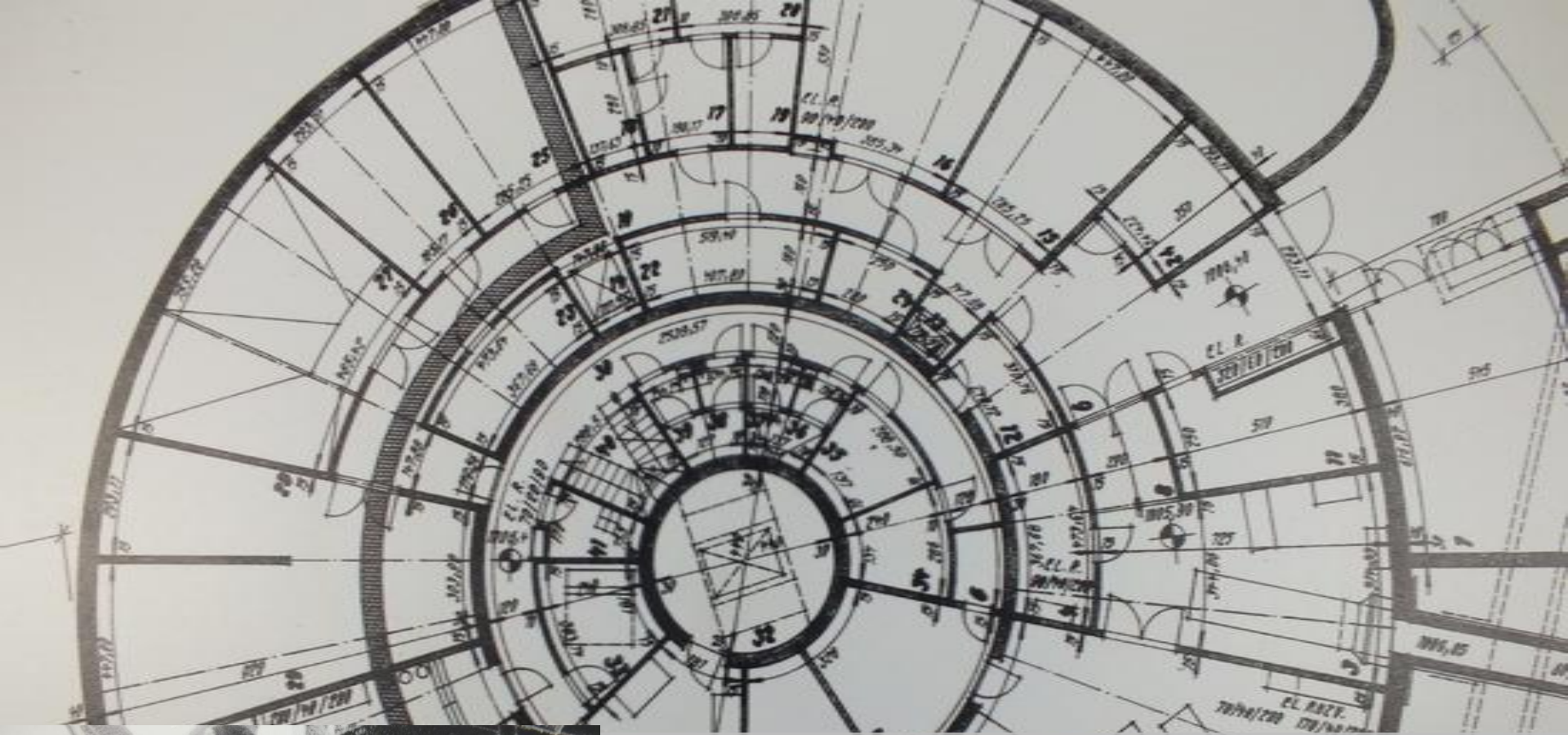
Troufám si tvrdit, že na začátku geniální myšlenky vůbec nebyl odvozený tvar hyperboloidu (jak se dnes tvrdí), ale jen a jen prostý nápad při pohledu na řadu fotografií kopce.

Nikdy jsem se o takové věci nezajímal, ale jsem rád, když jsem se dozvěděl, že tato Hubáčková stavba byla vybrána a vyhlášena jako „Stavba 20.století“.

V šedesátých letech je téměř neuvěřitelné, že se architektonický tým vypořádal se zcela novým a neobvyklým úkolem – aby věž mohla sloužit i jako televizní vysílač, musel být „obal“ tvořen materiálem, který by vysílání nestínil. I tenhle úkol tým zvládl a ve své době použil zcela nové materiály.

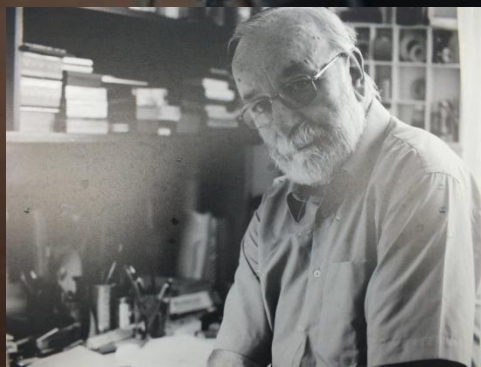

Nás, obyčejné smrtelníky, stavba zaujme, ale vůbec si neumíme představit, co třeba udělá vítr na tak vysokém kopci se stavbou, která je vlastně jednoduchou konstrukcí. I tady se projevil génius, dnes hodně zapomenutý. Zdeněk Patrmán (1927 – 2001) byl odpovědný v týmu za dynamiku stavby a do vrcholu věže zavěsil těžké kyvadlo, které tlumí výkyvy a rázy při pohybu celé věže. (Po mnoha létech tohoto principu využívají i supervěže a supermrakodrapy třeba v Asii a Japonsku...)

Technologie stavby je ale pro návštěvníky nic neříkající a zcela utajená. Hosty zajímá interiér a vybavení. Opět zcela nadčasově a do současnosti odborníky uznávané řešení pochází od dalšího člena týmu Studia SIAL – Otakara Binara. Ten navrhl a (podle svých slov) osobně trval a dohlížel na zařízení interiéru.

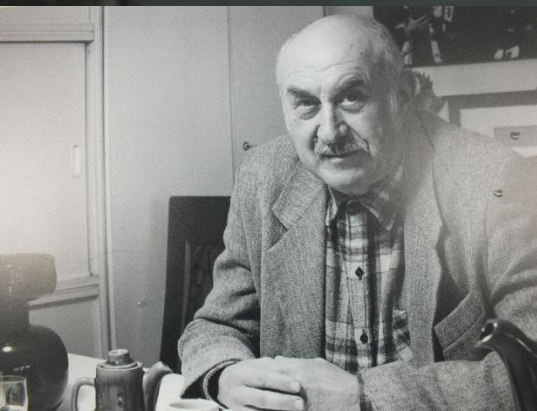

Binar navrhl i takové detaily, jako malé lampičky k postelím, mřížky větrání a klimatizace. Každý hotelový pokoj byl jiný, včetně nábytku. V hlavní restauraci byl jiný nábytek než v salóncích. Dnes jsou tu stoly a židle z velkoobchodu, protože v 90. letech vše zmizelo, řečeno „neznámo kam“.

Mimořádná stavba si zasloužila i mimořádné nádoby. To se po „privatizaci“ dražilo za vysoké ceny a dnes je ve vitríně na obdivování jen těžce získaná a vykoupená neucelená kolekce.

V restauraci bylo speciálně navržené sklo i keramika. Autorem byl pan Karel Wünsch, který navrhl i prostírání a ubrusy.

Nádoby předběhlo dobu – bylo „stohovatelné“.

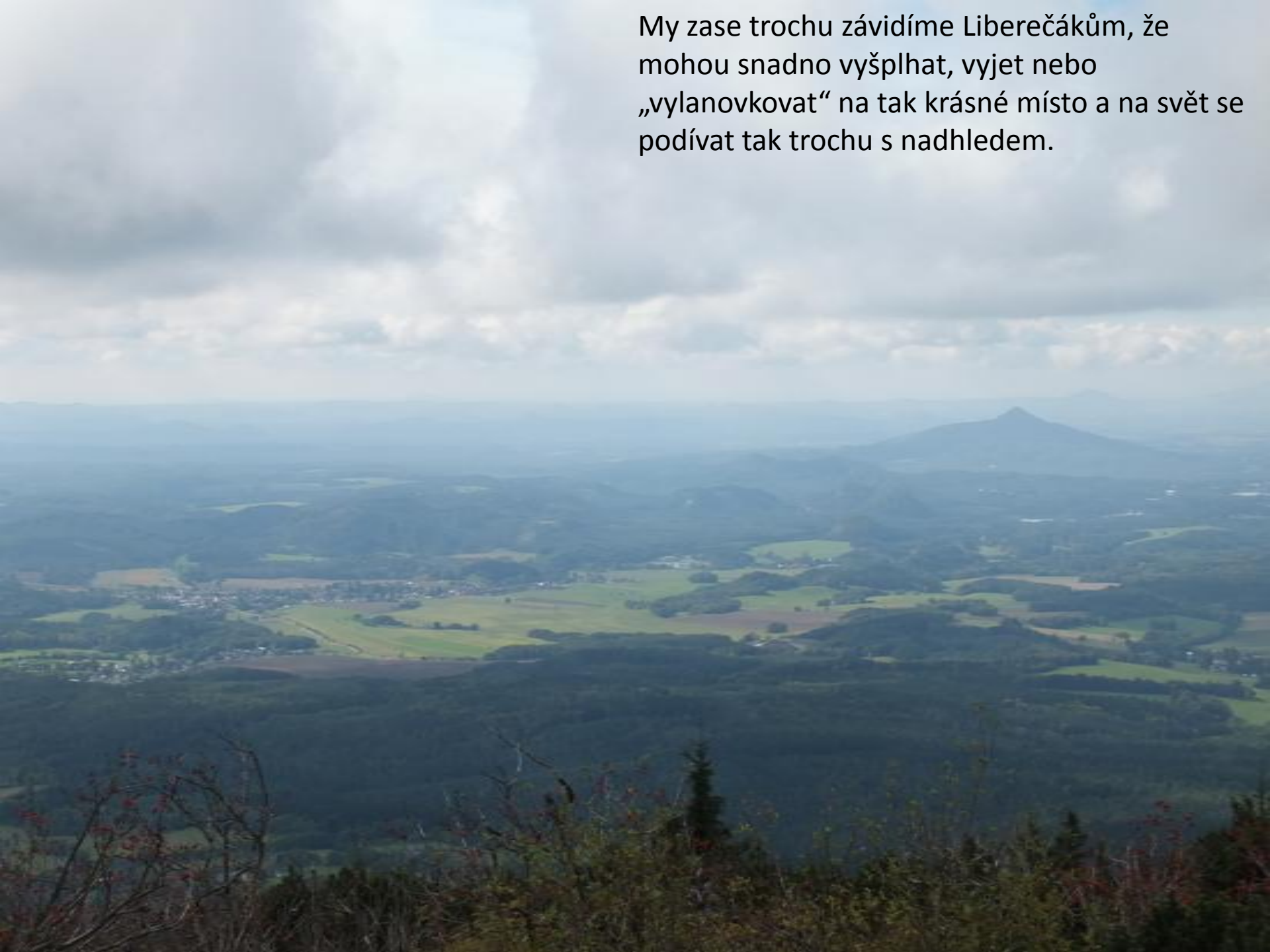

Sochař Jaroslav Róna v roce 2003 doplnil terasu pod věží hezkým „Dítětem z Marsu“. Právě tenhle malý Martňan nám určitě závidí geniální tým, který dokázal postavit 94 metrů vysokou věž na Ještědu.

My zase trochu závidíme Liberečákům, že mohou snadno vyšplhat, vyjet nebo „vylanovkovat“ na tak krásné místo a na svět se podívat tak trochu s nadhledem.

Dolů scházíme zase jinou cestou,
ale pořád se musíme ohlížet...
Je to moc velká krása.

Na výlet do Liberce jsme se už dlouho těšili. Viděli jsme řadu obrázků radnice, ale víme i to, že je tu krásná okolní krajina.

Liberec je známý v celé republice i jako místo spojené s tou největší korupcí a zlodějinou, nejen při pořádání zimních olympijských her. To, jak došlo k prodeji všech „zcela bezcenných pozemků“ do rukou radních a jejich příbuzných před pořádáním her, je všeobecně známé a dnes je dokonce vytvořena stolní hra na toto téma – „Kupte si svého politika“. Je to sice vtipné a humorné, ale miliardy jsme pár hajzlům zaplatili všichni a cesta zpátky nevede.

Kromě vyhlášené korupce je ale Liberec moc hezké a moc zajímavé město. Když si nebudeme všímat nově postavených panelových domů a velikých obchodních a kancelářských center téměř ve středu města, je to „město vil a zámečků“, jak jsme si jej sami nazvali. Celé velké čtvrti jsou vlastně přehlídkou krásných domů a zahrad a je to dané tím, že v určitém historickém období byl Reichenberg (Liberec) hned po Praze nejdůležitějším a nejbohatším městem.

Kolem roku 1850 tady bylo zcela neuvěřitelných 110 textilních a strojírenských továren a neskutečné množství malých soukromých řemeslníků. Když si tedy každý fabrikant, doktor a právník postavil vilu, skutečně to bylo město zámečků.

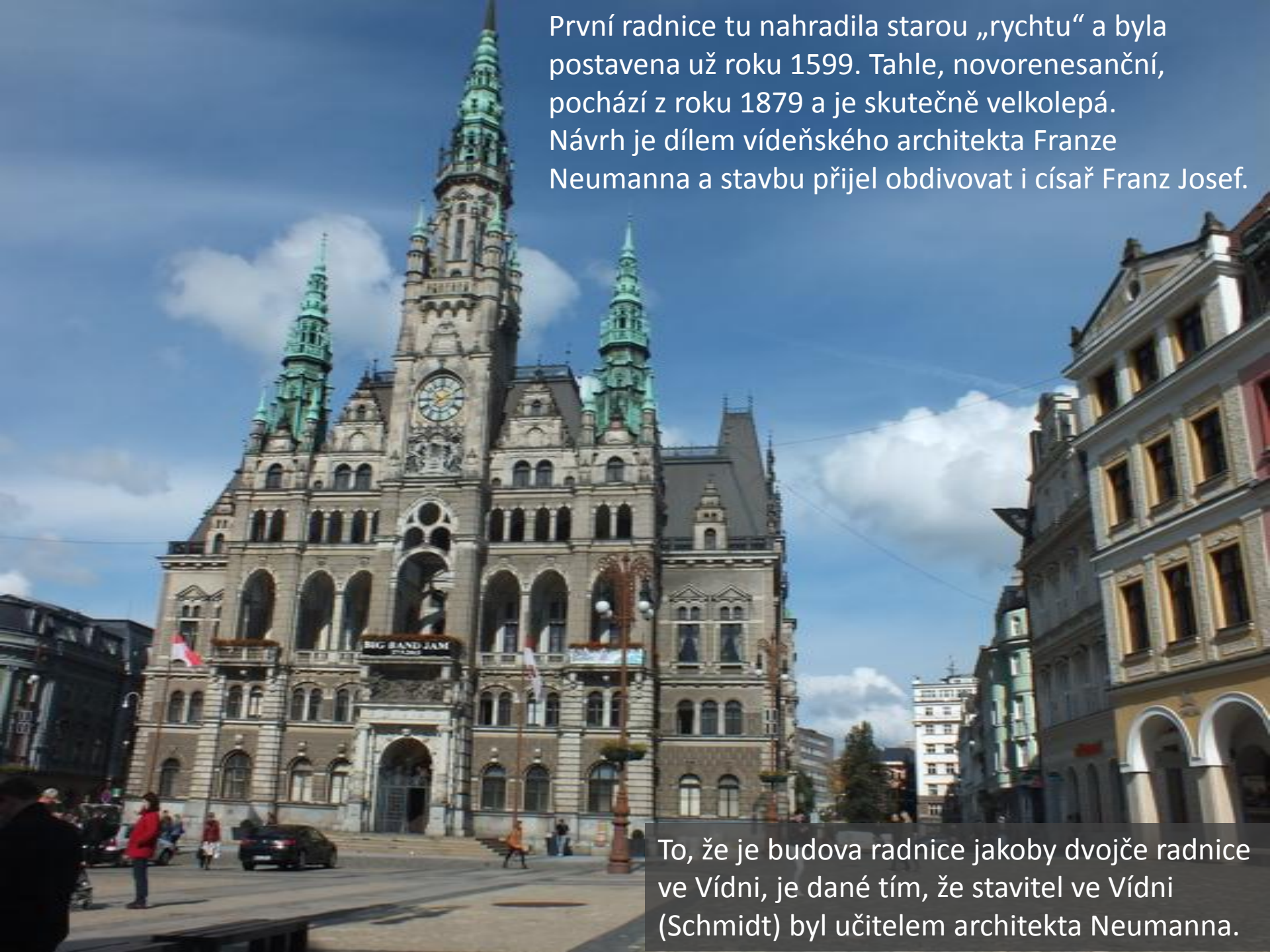

První osada vznikla na brodu přes Harcovský potok, vedla tudy obchodní stezka z Čech do Lužice a bylo to někdy v polovině 13.století. V roce 1352 je poprvé zmíněna obec jménem Reychinberch.

V té době je to ale skutečně jen obec, která je třeba proti tehdejšímu Frýdlantu či Hrádku nad Nisou zcela zanedbatelná.

V roce 1362 je zmíněn další název – Raichmberg. Pak je to ještě Rychberg a Lychberg a jako takový jej císař Rudolf II. povyšuje na město (1577).

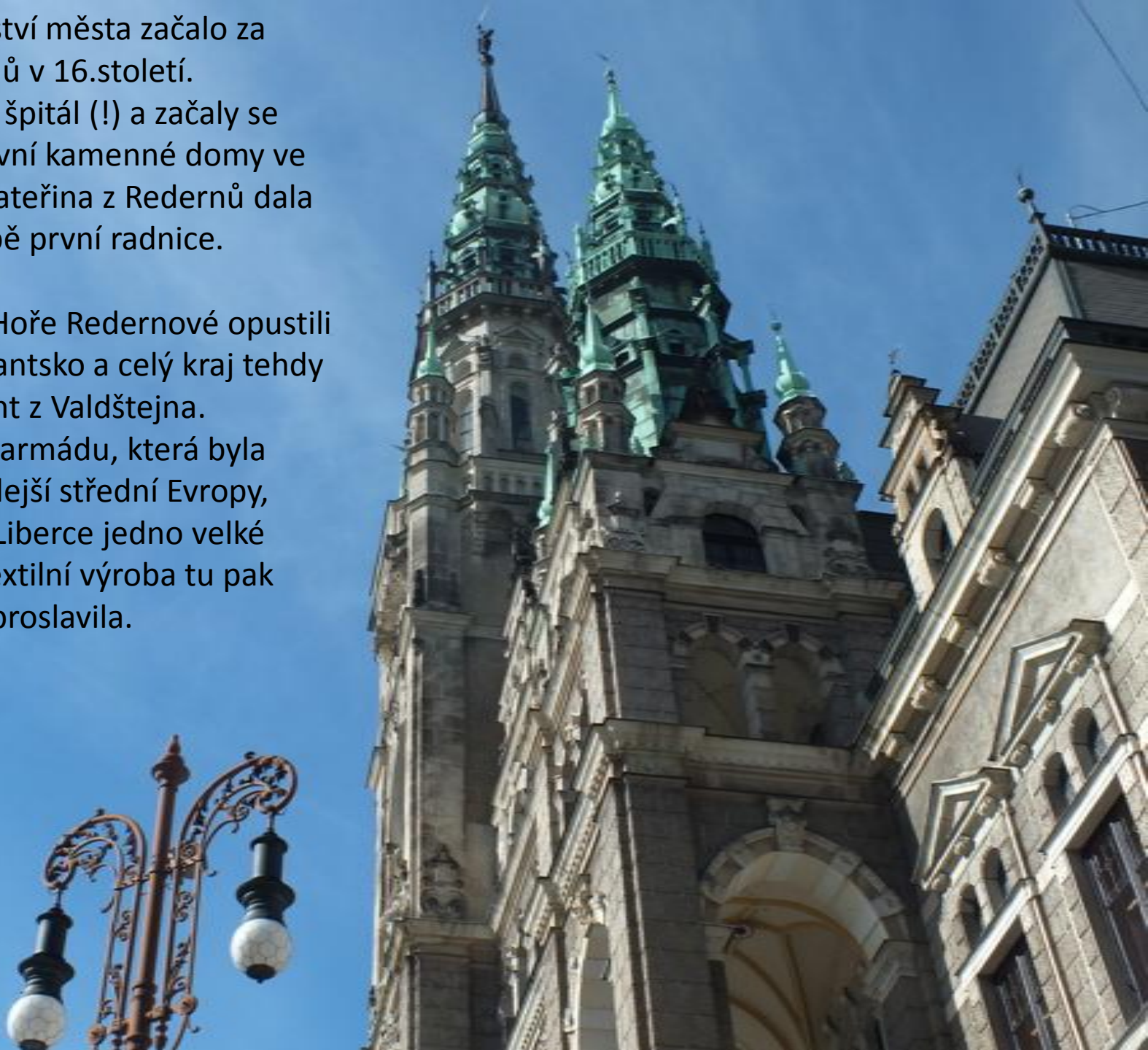
První radnice tu nahradila starou „rychtu“ a byla postavena už roku 1599. Tahle, novorenesanční, pochází z roku 1879 a je skutečně velkolepá. Návrh je dílem vídeňského architekta Franze Neumanna a stavbu přijel obdivovat i císař Franz Josef.

To, že je budova radnice jakoby dvojče radnice ve Vídni, je dané tím, že stavitel ve Vídni (Schmidt) byl učitelem architekta Neumanna.

Vzestup a bohatství města začalo za panování Redernů v 16.století. Ti založili zámek, špitál (!) a začaly se stavět vlastně první kamenné domy ve městě. Kněžna Kateřina z Redernů dala podnět i ke stavbě první radnice.

Po bitvě na Bílé Hoře Redernové opustili Liberecko i Frýdlantsko a celý kraj tehdy opanoval Albrecht z Valdštejna. Pro svou velikou armádu, která byla postrachem tehdejší střední Evropy, vytvořil z města Liberce jedno velké „krejčovství“ a textilní výroba tu pak zůstala a město proslavila.

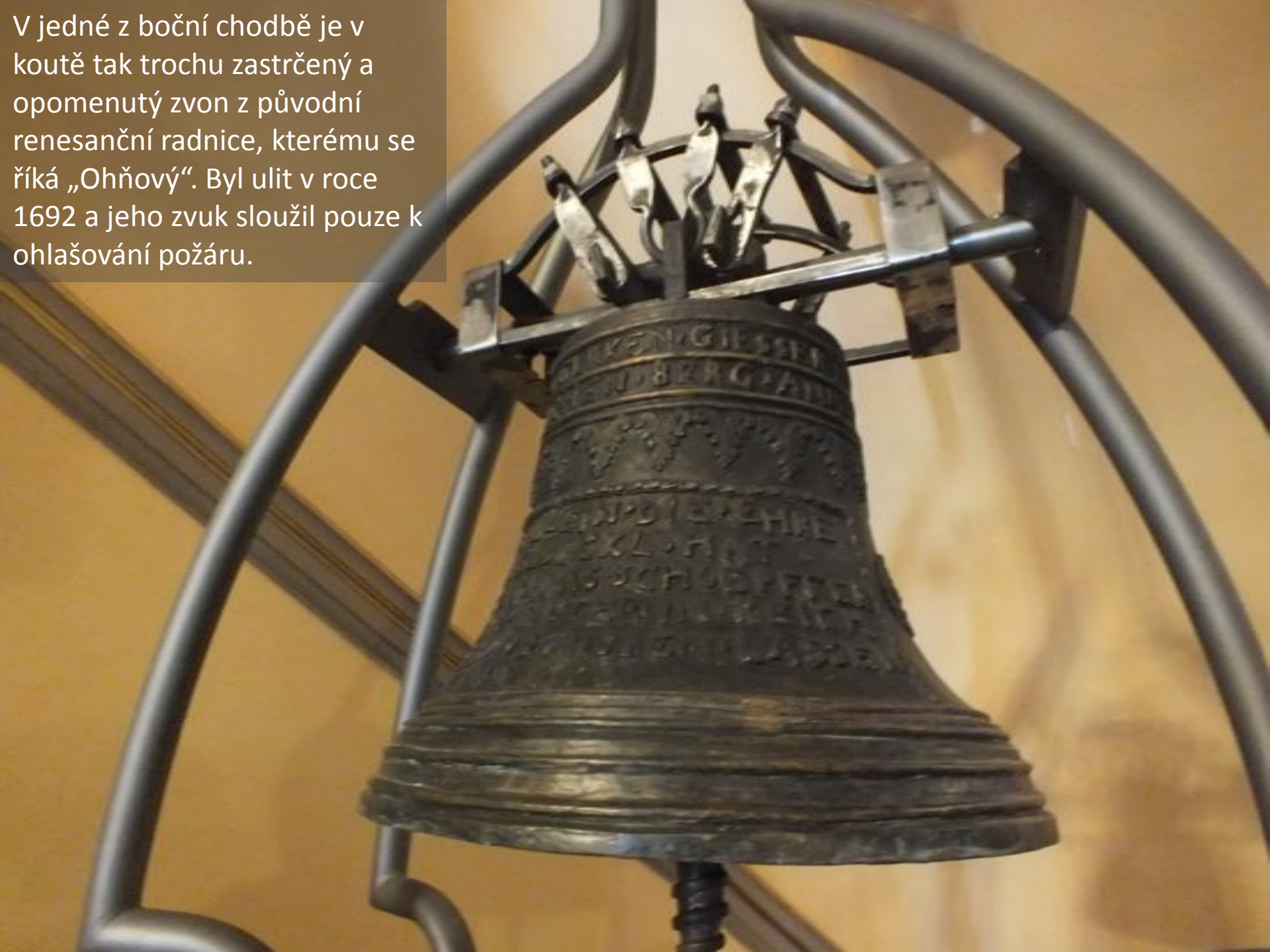
Celá staletí se vůbec neřešil zbytečný problém národnosti a zdejší kraj byl vlastně zcela německým – Čechů tu žilo zanedbatelných 7 procent, mluvilo se samozřejmě německy. První problém nastal ve chvíli rozpadu Rakousko-Uherska a vyhlášení samostatného Česko-Slovenska v roce 1918.

Ve školách se to neučí ani dnes, ale německá většina (93% obyvatel) tehdy vyhlásila ve zdejším kraji vlastní samostatnou Libereckou republiku (Deutschböhmen) se svou samosprávou a dokonce i se svou vlastní měnou. Vojenské násilné potlačení a „přivedení“ zpět do ČSR byl snad možná i zárodek pozdější nenávisti a vzniku Sudet.

Je to skoro k nevíře, ale přes všechny pozdější války a polické zvraty se stavba zachovala téměř v původní podobě.

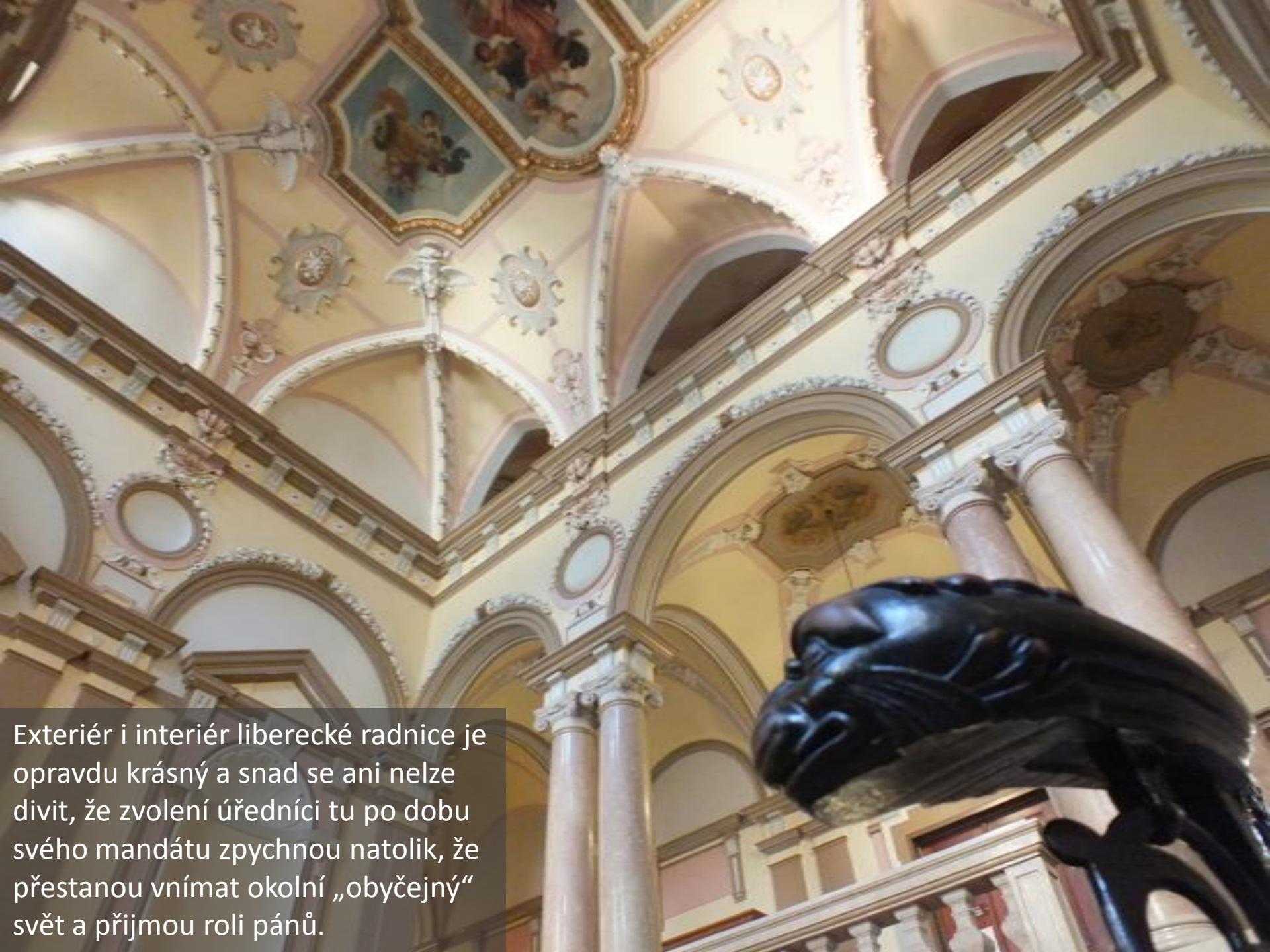
V jedné z boční chodbě je v koutě tak trochu zastrčený a opomenutý zvon z původní renesanční radnice, kterému se říká „Ohňový“. Byl ulit v roce 1692 a jeho zvuk sloužil pouze k ohlašování požáru.

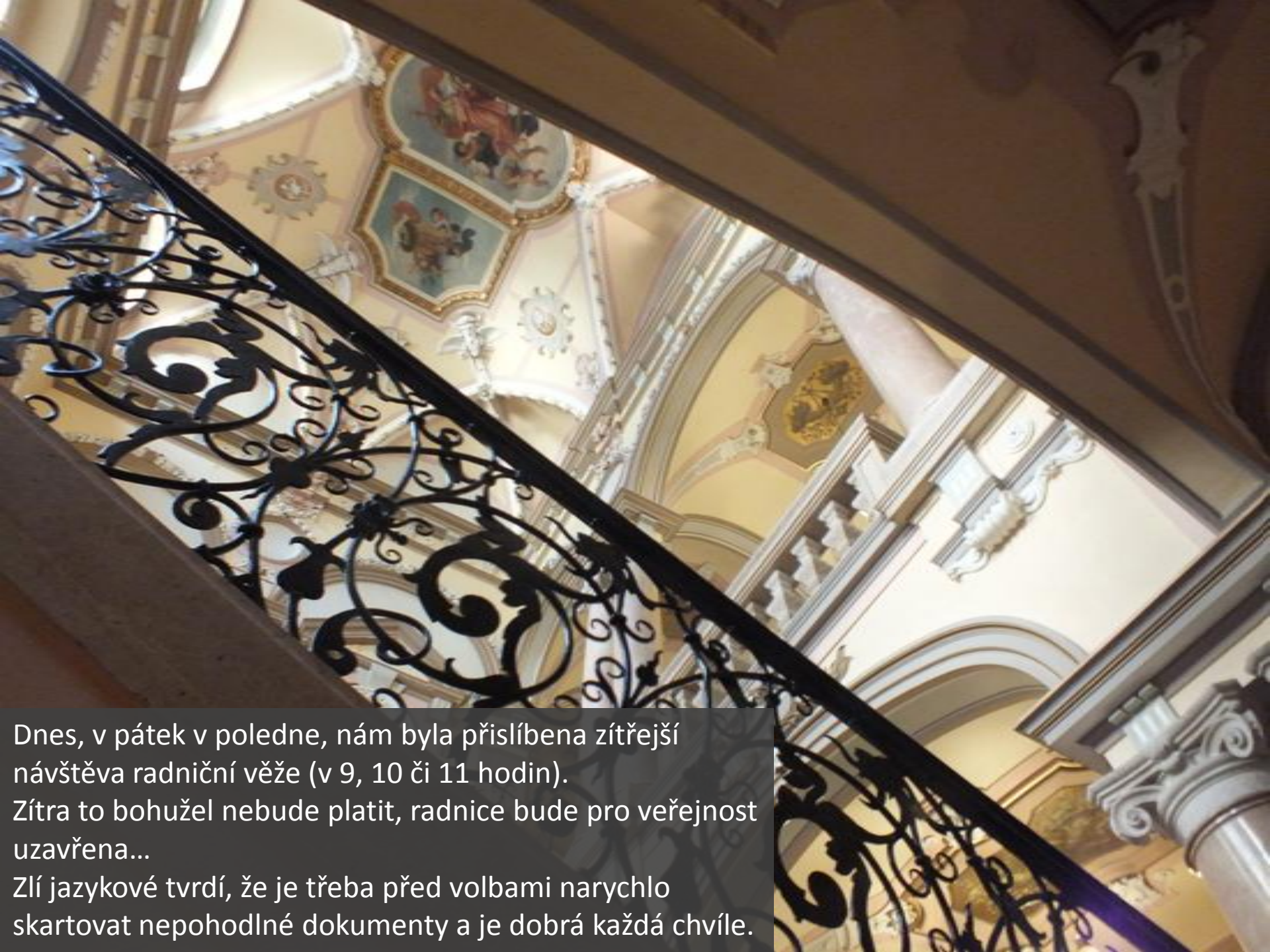
Tak jako několikrát
přejmenované město
mělo velice pohnutou
historii, měl dost spletité
životní osudy i jeden z
nejslavnějších českých
komiků Vlasta Burian
(1892-1962). I ten se
jmenoval trochu jinak –
Josef a byl vynášen do
nebe a pak zase
zatracován... Narodil se
tady, když se město ze
jména Libercum (1634) a
Liberg (1790) už konečně
jmenovalo Liberec (1845).

Exteriér i interiér liberecké radnice je opravdu krásný a snad se ani nelze divit, že zvolení úředníci tu po dobu svého mandátu zpychnou natolik, že přestanou vnímat okolní „obyčejný“ svět a přijmou roli pánů.

Dnes, v pátek v poledne, nám byla přislíbena zítřejší návštěva radniční věže (v 9, 10 či 11 hodin). Zítra to bohužel nebude platit, radnice bude pro veřejnost uzavřena... Zlí jazykové tvrdí, že je třeba před volbami narychlo skartovat nepohodlné dokumenty a je dobrá každá chvíle.

Ještě jednou obcházíme
skutečně krásné náměstí, kde
zůstala zachovaná historická
dlažba a symbolicky i kousek
historických tramvajových
kolejí.
První tramvaj tu projela už
roku 1897!

Je to jen osobní a subjektivní názor,
ale i zcela moderní budovy přímo
vedle historických mohou vypadat
někdy docela hezky a navzájem se
doplňovat ...

... ale s těmi obchodními domy v centru by se to přehánět nemuselo.
To „obklíčení“ historické stavby je snad ještě horší, než kdyby ji úplně zbourali.

Za krásnou starou budovou divadla je v takové nenápadné uličce hodně nápadná betonová a bronzová stavbička (2005). Srdce radostí poskočí nad tím nápadem a místem – vedlejší autobusová zastávka v parčíku nekonkuruje historickým krásám ...

... a nikomu se ani nevnučuje. Při pohledu zdálky a zdánlivou nesourodost a nesmyslnost musí člověk začít přemýšlet. A přemýšlení většinou díla Davida Černého vyžadují. Bezva!

Uličkou kolem radnice se
vracíme do údolí pod
náměstí, kde si máme v
kanceláři vyzvednout klíče
od pokoje na ubytovně,
která bude naším domovem
pro další dva dny.

Ubytovna je v okrajové čtvrti Vratislavice
(dříve Maffersdorf) za Libercem a vůbec
nevíme, co nás tam čeká. Dosud jsme měli
na ubytování velké štěstí a tak uvidíme.

Dost těžko lze popsat naše překvapení z
„dělnické“ ubytovny s cenou 180,-Kč/noc.
Budova stojí v rozsáhlém parku a už při příjezdu
vidíme, že nás bude hlídat kamenná orlice ...

... která už delší dobu hlídá
celou budovu, které se tady
říká „Zámeček“.

„Zámeček“ je jedna z krásných a velikých vil, které si nechali stavět majitelé zdejších továren v 19.století.

Zámeček byl postaven v pseudorenesančním slohu v roce 1900 jako sídlo rodiny majitele továrny na koberce a deky Ignatze Ginzkeye.

Tento podnikavý pán založil ve Vratislavicích i dodnes fungující pivovar Konrad. Zprofanované německé jméno pivovaru je náhoda – Konrad Henlein se ale opravdu právě ve Vratislavicích narodil, ale až v roce 1898, kdy už pivovar dávno vařil.

Po znárodnění firmy Ginzkey v roce 1945 se továrna přejmenovala na TOKO (Továrna na koberce a nábytkové látky) a objekt sloužil jako ubytovna pro svobodné dělníky. V roce 1948 Zámeček vyhořel a při následné opravě bylo přistavěno patro, aby se ubytovací kapacita zvětšila.

Po roce 1990 se továrna privatizovala a stala se součástí Bytexu, který (jako všechny řízené krachy zanedlouho skončil) a Zámeček je dnes v soukromých rukou.

Současný majitel obývá
přízemí a zbytek objektu stále
slouží jako ubytovna.

Ubytovatelka či „správkyně“ v Liberci pro nás vybrala docela milý a útulný „byt“ v suterénu. Já tvrdím, že ubytování se pozná podle záchodu a koupelny a tady musíme být opravdu spokojeni 😊.

Ještě hodně rychle projdeme alespoň část 7-hektarového parku před Zámečkem, kde po původním majiteli zbyly vzácné cizokrajné stromy a jezírko, kde dříve byly i labutě.

Pro zbytek odpoledne máme naplánovaný výjezd do nedalekého Jablonce nad Nisou a rádi bychom vyšli i k nějaké rozhledně, kterých jsou tu snad všude desítky.

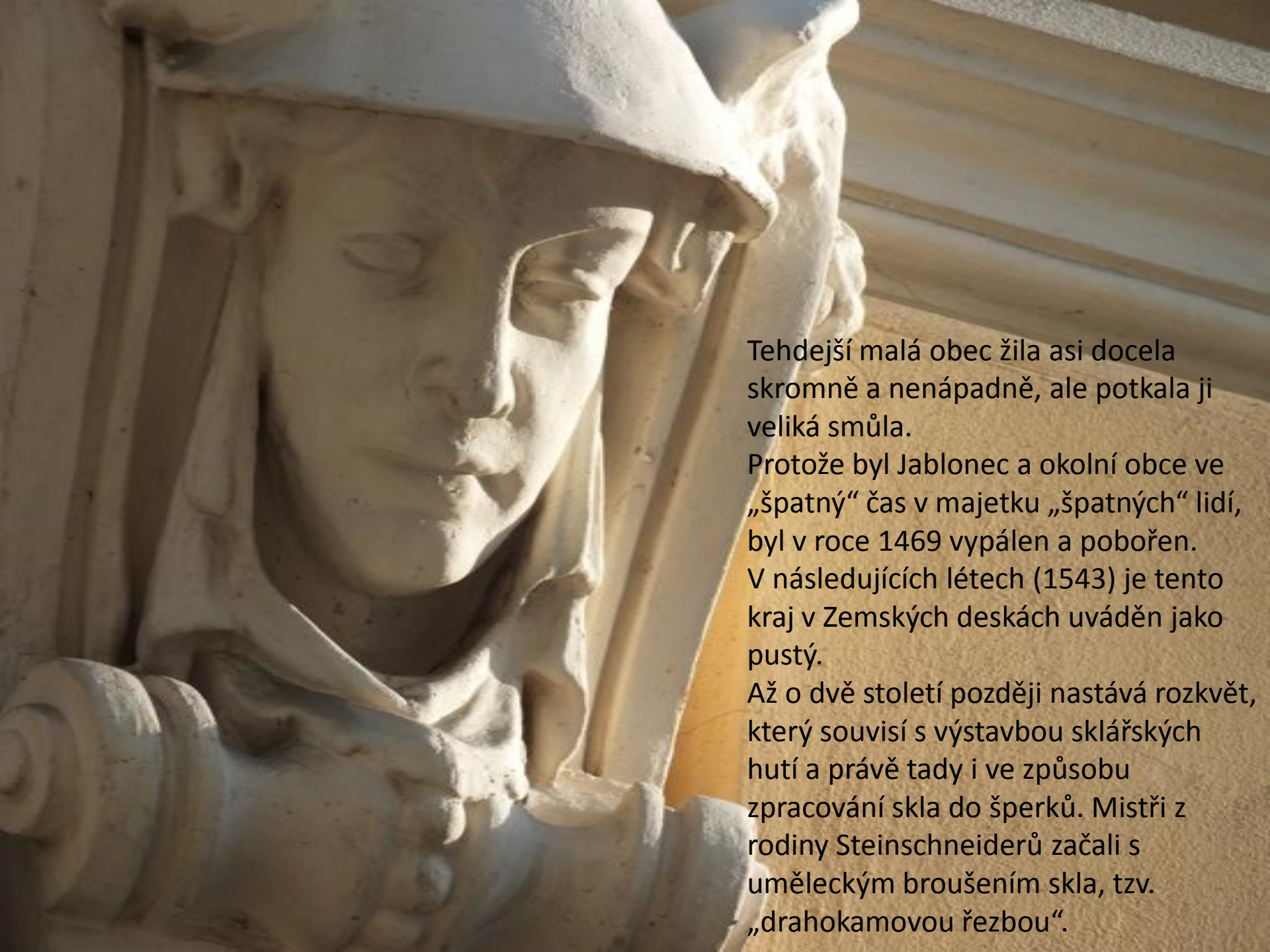
Rychlou prohlídku Jablonce jsme začali pohledem od hlavní silnice, kde je dnes velký kruhový objezd. Kdysi dávno tu stál na kupecké stezce hostinec a říká se, že u něho byla veliká jabloň a odtud název města. Ale i tohle město bylo téměř 100% německé a tak je asi blíž pravdě jméno podle „Gabel“ (vidlice) – soutok Nisy a Novoveského potoka.

Na návrší od soutoku stojí dnes opravený kostel Sv. Anny. Až později poznáme, že jsme se ocitli na místě, odkud vlastně pozdější osada vznikla ...

... když na návrší nad původním kostelem (zmíněn poprvé roku 1356) začalo růst malé městečko. Vlastně vůbec ničím nevynikalo a tak je možná i třetí teorie o názvu - latinské „Gabulum“ (místo, kde se vybírá clo), protože bylo na kupecké stezce.

Tehdejší malá obec žila asi docela skromně a nenápadně, ale potkala ji veliká smůla.

Protože byl Jablonec a okolní obce ve „špatný“ čas v majetku „špatných“ lidí, byl v roce 1469 vypálen a pobořen. V následujících létech (1543) je tento kraj v Zemských deskách uváděn jako pustý.

Až o dvě století později nastává rozkvět, který souvisí s výstavbou sklářských hutí a právě tady i ve způsobu zpracování skla do šperků. Mistři z rodiny Steinschneiderů začali s uměleckým broušením skla, tzv. „drahokamovou řezbou“.

Výroba bižuterie a výstavba železničního spojení znamenala pro Jablonec doslova revoluci – císař podepsal dekret, kterým se stává Jablonec městem (1866). Následné napojení na síť pruských železnic znamená i spojení a export bižuterie do celého světa!

Na náměstí Dr. Farského stojí dominanta města – věž kostela je skutečně vidět zdaleka. Neogotická stavba z 19.století byla stánkem protestantů, dnes je v majetku Československé církve husitské.

Krásná věž je vysoká více
než 60 metrů, ale ...

... protože nejsme v Německu či Rakousku, opět si musíme připomenout, že podobné objekty jsou v Čechách zamčené a nepřístupné.

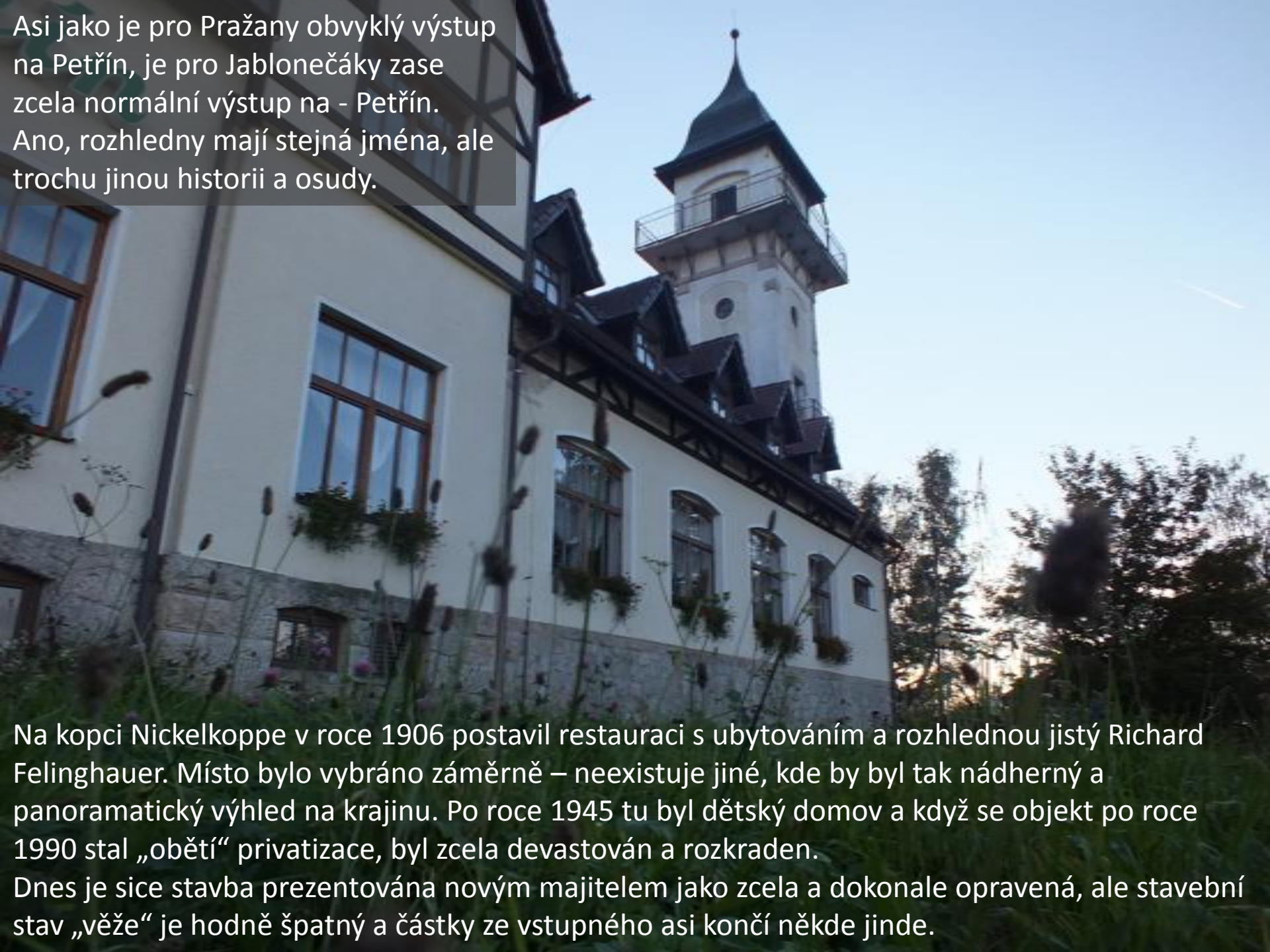
Připomeňme si i to, že první splátka zcela šíleného finančního „narovnání“ s církvemi se bude platit už za dva měsíce a o většinu pozemků už církve požádaly, i když je ani třeba nikdy nevlastnily...

Jablonecká radnice je zase jinak krásná stavba. Ještě v době německé většiny obyvatel ji navrhl Karl Winter a byla postavena v letech 1931-2. Tady se na věž stoupat může, ale bohužel jen v letních měsících.

Asi jako je pro Pražany obvyklý výstup na Petřín, je pro Jablonečáky zase zcela normální výstup na - Petřín. Ano, rozhledny mají stejná jména, ale trochu jinou historii a osudy.

Na kopci Nickelkoppe v roce 1906 postavil restauraci s ubytováním a rozhlednou jistý Richard Felinghauer. Místo bylo vybráno záměrně – neexistuje jiné, kde by byl tak nádherný a panoramatický výhled na krajinu. Po roce 1945 tu byl dětský domov a když se objekt po roce 1990 stal „obětí“ privatizace, byl zcela devastován a rozkraden.

Dnes je sice stavba prezentována novým majitelem jako zcela a dokonale opravená, ale stavební stav „věže“ je hodně špatný a částky ze vstupného asi končí někde jinde.

I přestože se dveře na ochoz rozhledny
otevírají opravdu těžce, je třeba poděkovat
novému majiteli, že nás nahoru vůbec pustil
a vzal si obnos vstupného.
Výhled je skutečně mimořádný a právě tady
se přesvědčujeme o tom, že náš třídní
výlet bude skutečně jen povrchní. Na
poznání krás krajiny, ale i obcí, měst,
rozhleden, přehrad a vůbec všeho tady – by
nestačila ani délka několika lidských životů.

Dnes jsme na Liberecku první den a musíme doufat, že se ještě stačíme podívat na dalších pár míst, které jsme si předběžně naplánovali.

Nerad kazím tuhle krásnou fotku textem, ale znovu musíme obdivovat dílo na Ještědu, kde jsme byli dopoledne. Ted' se zkusíme přesunout na další z mnoha okolních kopců ...

... a znovu musíme poděkovat dnešnímu počasí, které je jako stvořené pro takový výlet.

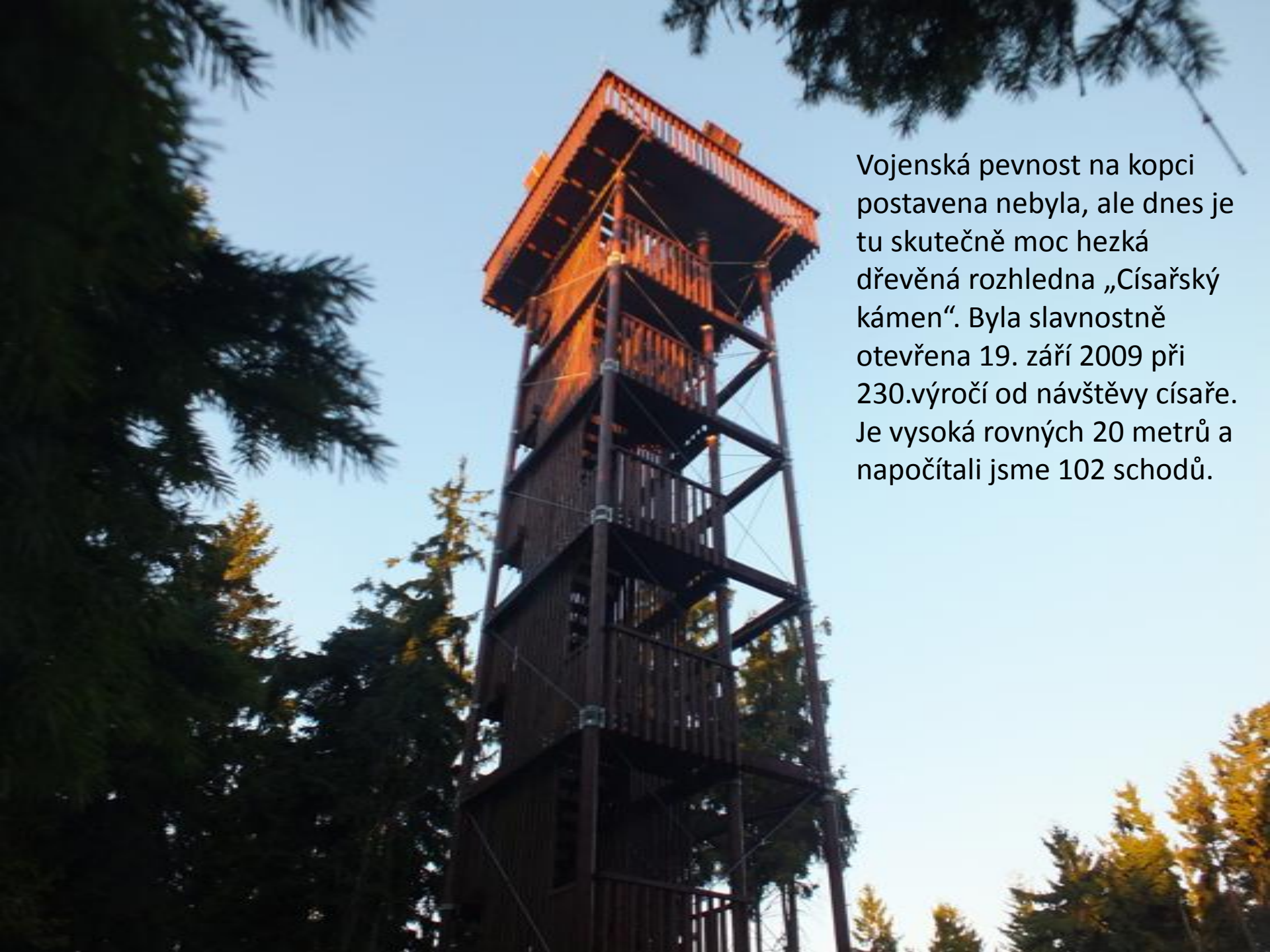
Jsme na dalším z mnoha kopců Jizerských hor a z malého lesního hřbitova se díváme na krásnou krajinu. Vlevo dole je Jablonec a před chvilkou jsme tam byli na věži „Petřín“.

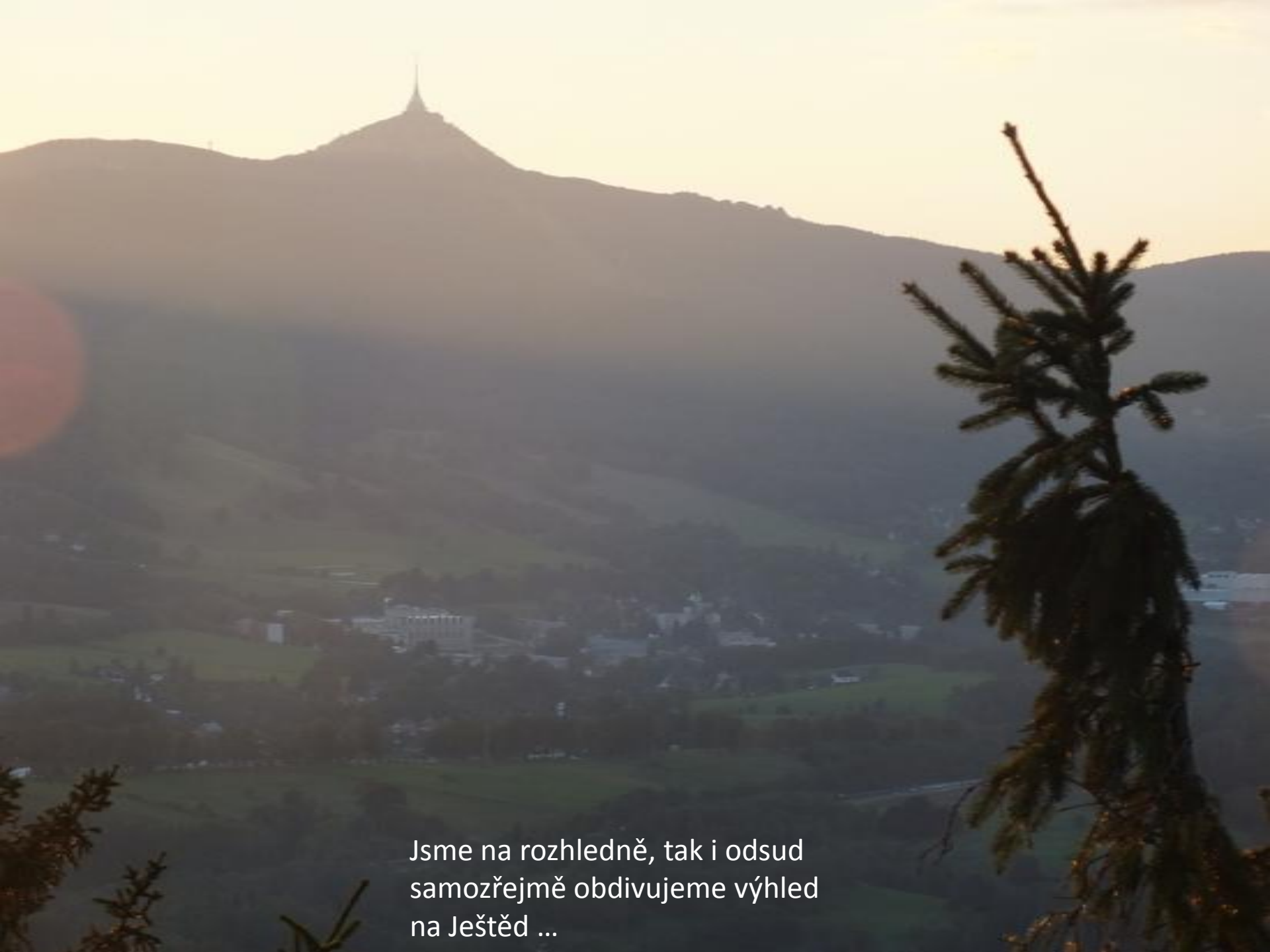
Od krásného (jestli se vůbec takové místo tímhle přívlastkem dá nazvat) hřbitova stoupáme lesní cestou na vrchol kopce. Měli bychom být ve výšce asi 700 metrů nad mořem, tedy asi jako na naší bývalé chalupě na Šumavě.

Už dávno před námi,
15.zář 1779, na tenhle
kopec vystoupal (či na
koni vyjel) císař Josef II.
Prý tenkrát tohle místo
shledal jako ideální na
stavbu vojenské
pozorovatelný a pevnosti.
Generálové byli jiného
mínění a císaře přesvědčili
o tom, že možné boje a
bitvy proběhnou pod
kopci, v údolí řek.
Bohužel, generálové měli
pravdu a potoky krve tekly
o kousek dál.

Vojenská pevnost na kopci postavena nebyla, ale dnes je tu skutečně moc hezká dřevěná rozhledna „Císařský kámen“. Byla slavnostně otevřena 19. září 2009 při 230.výročí od návštěvy císaře. Je vysoká rovných 20 metrů a napočítali jsme 102 schodů.

Jsme na rozhledně, tak i odsud
samozřejmě obdivujeme výhled
na Ještěd ...

... ale i na trochu více vzdálené Trosky.
Snad i tam se někdy vypravíme na výlet, dnes
máme však stanovenou jakousi imaginární hranici
- do Českého ráje až příště!

V 7 večer už je ale skutečně tma a my jsme se pokusili ještě o návštěvu právě té hranice mezi Jizerskými horami a Českým rájem. Tvoří ji řada kopců a na jednom z nich je další z mnoha zdejších rozhleden – Kopanina. Stavba je z roku 1892 a byla postavena ze sbírek tehdy mladého Klubu českých turistů. Dnes to asi těžko pochopíme, ale slavnostního otevření se účastnily tisíce osob, které přijeli zvláštními vlaky. Hrál tu mnoho kapel a dokonce zasvítily dvě obloukové lampy!

Nám tu dnes nesvítí vůbec nic a cesta lesem dolů k silnici a zaparkovanému autu byla bez baterky opravdu dost dobrodružná.

Dnešní technika sice umožňuje fotku rozhledny, ale skutečnost vypadala asi takto:

První den výletu do Liberce byl opravdu dokonalý a těšíme se na spánek v Zámečku!